

Tähtien Sota. Nyt.

Pääkonttorilla aiotaan kuulemma testata automaattista siivousrobottia. Kyseinen robotti on kaukana kotisiivoukseen tarkoitettusta automaattisesta pölynimurista. Laite muun muassa painaa noin 400 kiloa. Henkilöturvallisuuden varmistamiseksi sitä aiotaan käyttää pelkästään työajan ulkopuolella. Mielenkiintoinen kokeilu monessakin mielessä Toivottavasti kukaan iltatyöläinen tai aamuvirkku kollega ei saa sydänhalvausta, kun Tähtien Sodan R2-D2 huristelee harja pystyssä vastaan pimeällä käytävällä. Tai menetä pudottamaansa avainlippua robotin ahnaaseen kitaan.

Toivottavasti siivousrobotin kanssa on tehty turvallisuussopimus, jottei käy kuten naapurissa. Venäjän poliisi nimittäin pidätti äskettäin duuman vaalitulaisuuteen osallistuneen robotin, jonka epäiltiin analysoineen äänestäjien mielipiteitä. Rangaistusvaatimuksesta ei ole vielä tihkunut tietoja julkisuuteen. Neuvostoliiton aikaan Promobot-niminen veijari olisi todennäköisesti saman tien saateltu Siperiaan menevää junaan.

Robottiikka on mielenkiintoinen ilmiö, jossa riittää ulottuvuuksia. Niistä tutuin on teollisuusautomaatio, joka kehittäminen alkoi tosimelessä 1960-luvulla. Roboteista tuli tärkeä tekijä hyvinvoinnin lisääntymisessä, sillä ne tuottivat huikkeen määrän ihmisten tarvitsemia hyödykkeitä laadukkaasti ja nopeasti. Pian kuitenkin huomattiin, että ne veivät samalla ihmisten työt. Automaatio uhkasi erityisesti yksinkertaisia ja toistuvia työtehtäviä.

Robottien kehittäminen yksikertaisiin tehtäviin on tietysti helpointa. Talouden näkökulmasta on kuitenkin paradoksaalista, että paljon maksavan kehitystyön tuloksena aikaansaatu kallis robotti korvaa markkinoiden halvinta työvoimaa, eli esimerkiksi siivoojia. Käyttökohteet toki lisääntyvät jatkuvasti. Esimerkiksi kiinalainen AvatarMind on kehittänyt lapsenvahtirobotin, joka huolehtii perheen leikki-ikäisistä vanhempien poissa ollessa.

Entä sitten hallinnon ja talouselämän parhaiten palkatut tehtävät? Voisiko robotiikka tuoda lisäpotkua päätöksentekoon, tai jopa korvata heikoimmat johtajat? Kuvittelepa hetki, että työyhteisösi pomo olisikin robotti. Ei sentään Tähtien Sodasta tuttu C-3PO, vaan jotain vielä paljon fiksumpaa. Vuorovaikutustaitoinen C-3PO voisi tosin sopia mainiosti vaikkapa henkilöstöjohtajaksi.

Pomo piilossa - formaatti saisi aivan uuden ulottuvuuden. Robottipomon tapaamiset hoituisivat verkossa milloin tahansa ilman kalenterijumppaa. Työsuorituksen ja terveydentilan seuranta olisivat reaaliaikaisia, ongelmiin puututtaisiin välittömästi ja tukea tulisi ennen kuin ehtisit edes pyytää. Päätöksenteosta poistuisivat tempoilu, ristiriitaisuudet ja eiku-mutku-päätökset. No, inhimillistä näkökulmaa tarvittaisiin myös, mutta eiköhän senkin ohjelmointi olisi mahdollista.

Googlen johtaja Raymond Kurzweil on ennustanut, että kolmenkymmen vuoden päästä tuhat euroa maksavat tietokoneet ovat miljardi kertaa älykkäämpiä kuin ihmiskunta kokonaisuudessaan. Toisin sanoen, vuonna 2046 saat yhdellä eurolla tietokoneen, joka on huomattavasti älykkäämpi kuin maailman älykkäin ihminen. Toiveissa siis on, että keinoäly tulee syrjäyttämään ainakin huonot johtajat, ehkä jopa kaikki. Merkit tästä ovat jo näkyvissä, sillä globaalisti liike-elämän johtajien työpaikkojen määrä ja uusien johtajien kysyntä ovat olleet laskussa jo monta vuotta peräkkäin. Keinoälyn voidaan katsoa hoitavan monen johtajan hommista suurimman osan jo nyt.

Robottiikan yhtenä ilmentymänä voidaan pitää myös rakennuksia, joista esineiden internet (IoT) tekee päivä päivältä älykkäämpiä. Vielä reilu vuosikymmen sitten älyrakennus tarkoitti rakennusta,

joka osaa raportoida tilanteestaan ja jonka tekniikkaa ihminen voi ohjata ja säätää joustavasti. Nykyään pääpaino on tekniikan sijaan toiminnassa, jota ohjaa ihmisen puolesta keinoäly. Rakennus - niin koti, ruokakauppa kuin toimistokin - pystyy parantamaan omaa energiatehokkuuttaan mukauttamalla toimintaansa siellä olevien ihmisten lukumäärän ja henkilökohtaisten tarpeiden mukaan. Samalla olosuhteet muutetaan sisällä olijien henkilökohtaisia ominaisuuksia vastaaviksi. Keinoäly osaa myös ketjuttaa työn, kodin, koulun ja liike-elämän ja siten tuottaa niille kaikille lisäarvoa.

Jotta edellä kuvatut palvelut toimisivat, ihmiset on tunnistettava ja heidän liikkumistaan on seurattava. Ajatus on orwellmainen ja aiheuttaa monissa ihmisissä dystopian pelkoa. Ei ole vaikea ennustaa, että yksityisyyden suojaan kohdistuva uhka tulee olemaan suurin kompastuskivi matkalla kohti tulevaisuuden älykästä yhteiskuntaa.

14. päivänä lokakuuta 2016, Esa Halmetoja.

